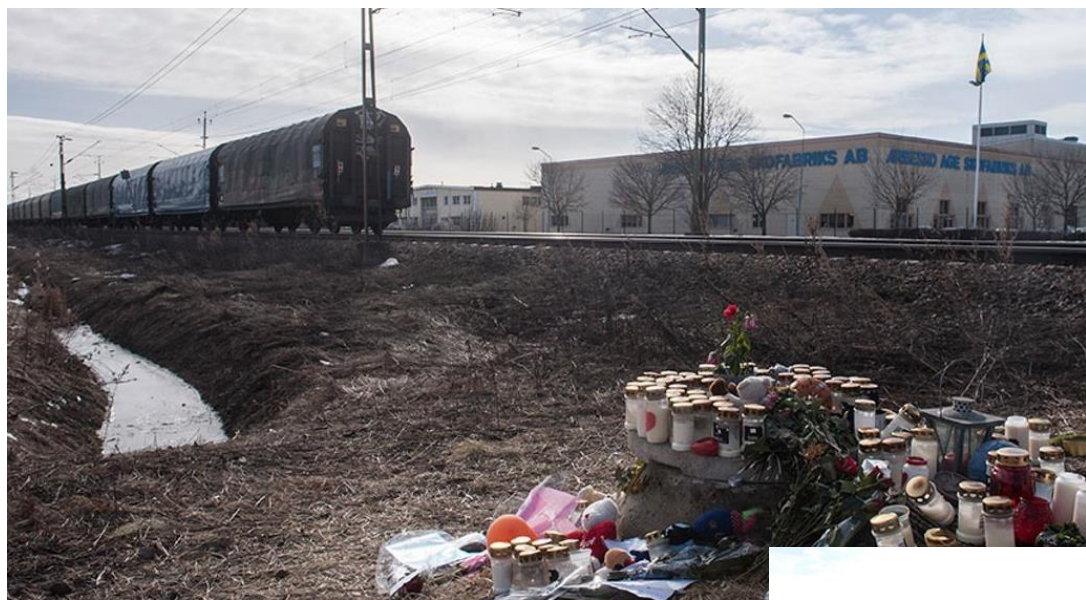

HELSINGBORG 27-29 SEPTEMBER 2016

Lärande från och för insats i räddningstjänsten med fokus på arbetsmiljö

Två delar – två perspektiv

**Forskningsprojekt 2014-
2017 – Johan M. Sanne**

**Erfarenheter från Räddsam F
– Göran Melin, RT Jönköping**

RäddSam F

Johan M. Sanne, IVL Svenska Miljöinstitutet

Forskat om

- Flygledning
- Arbete på järnvägen
- Patientsäkerhet
- Kärnkraftssäkerhet

Mina utgångspunkter

Vafför gör di på dette viset?

Hur kan vi stödja dem att göra det bättre?

Syfte

Hur kan lärande och övningsverksamhet utformas systematiskt för att stödja arbetsmiljöarbete vid insats?

Resultat

- Det organisatoriska lärandets utmaningar
- Brister i riskbedömning, samordning olycksplats, intresseavvägning
- Systematiskt arbetsmiljöarbete och kvalitetssäkring av förmåga kan integreras
- Räddningstjänsten har många delar på plats för kunskapsstyrning
- Några exempel: kvalitetssäkra händelserapporter, omvandla information till övningar, kvalitetssäkra övning/utbildning

Varför lärande?

- Mindre del av arbetstiden ägnas åt insats
- Riskerna kan vara stora
- Olikartade insatser med olikartade risker
- Tid och information till stöd för riskbedömning mycket begränsade
- Därför: har effektivt lärande från och för insatser avgörande betydelse för att forma arbetsmiljöarbetet vid insats

Två viktiga frågor

1. Hur säkerställer organisationen den kunskap olika roller behöver för att kunna genomföra effektiva förbättringsåtgärder?
2. Hur styrs och utvärderas utbildnings- och övningsverksamheten för att säkerställa rätt förmåga hos enskilda och skift?

Vad har vi letat efter?

Lärandet idag

- Var och när sker lärande?
- Hur är olika delar av lärandet länkade till varandra?
- Vad formar lärandet?
- Vad styr övningsverksamheten?

Vad kan organisationen göra?

- Stödja lärande som fångar upp relevanta arbetsmiljörisker
- Hur kan kunskap om arbetsmiljörisker användas för utforma
 - taktik/metod/koncept
 - övningsverksamhet

Mentometerfråga

Vilken faktor påverkar övningsverksamheten mest i din organisation?

- A.** Tidigare övningsschema
- B.** Kommunens handlingsprogram
- C.** Lärande från olyckor/riskanalyser
- D.** Ny taktik/metod/teknik

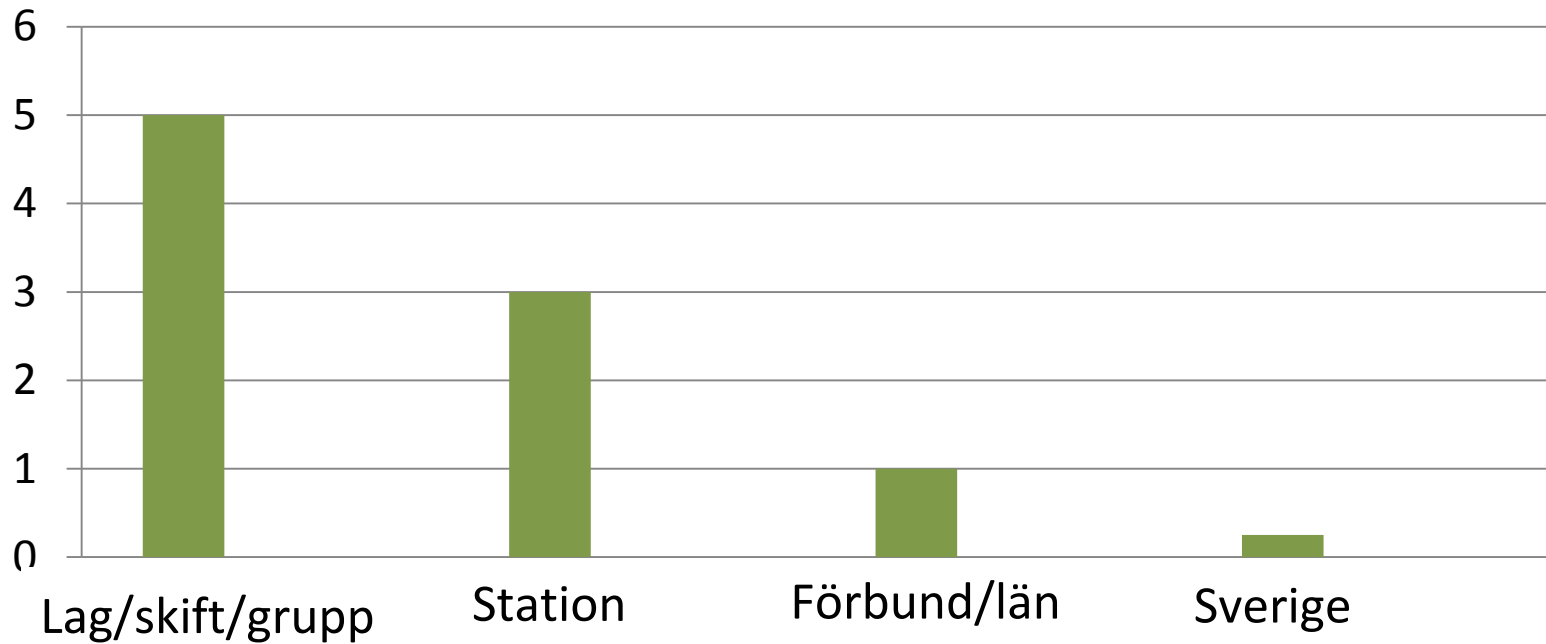
Utmaningar för organisatoriskt lärande i räddningstjänsten

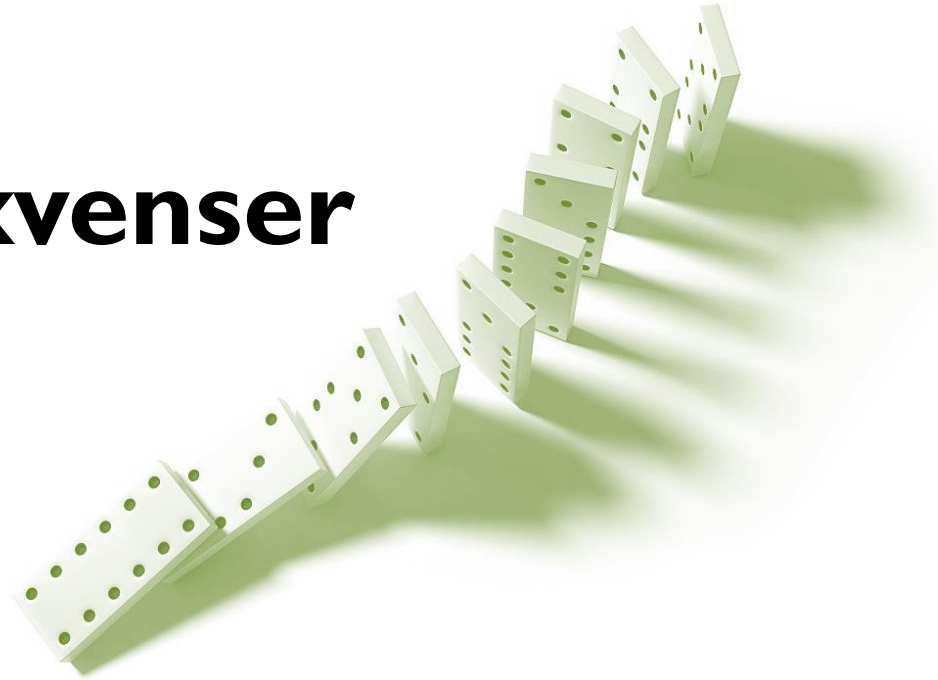
- Lärandet stannar inom gruppen
- Verktyg som finns för dokumentation ger inte tillräckligt stöd
- Insatsutvärderingar synliggörs inte, syftet oklart och återkopplingen brister
- Avvikelse rapporter ofta ingen utsedd mottagare inom organisationen – ingen återkoppling
- Brister i anmälningen av tillbud och avvikelser
- - information saknas vilket försvårar effektiva åtgärder.

Att sprida lärdomar

Konsekvenser

Riskbedömningar vid insats dokumenteras sällan

- svårt utvärdera
- varierar mycket i kvalitet

Brister i samordning av arbetsmiljöskydd med andra blåljus

Intresseavvägning mellan LSO och arbetsmiljöföreskrifter:

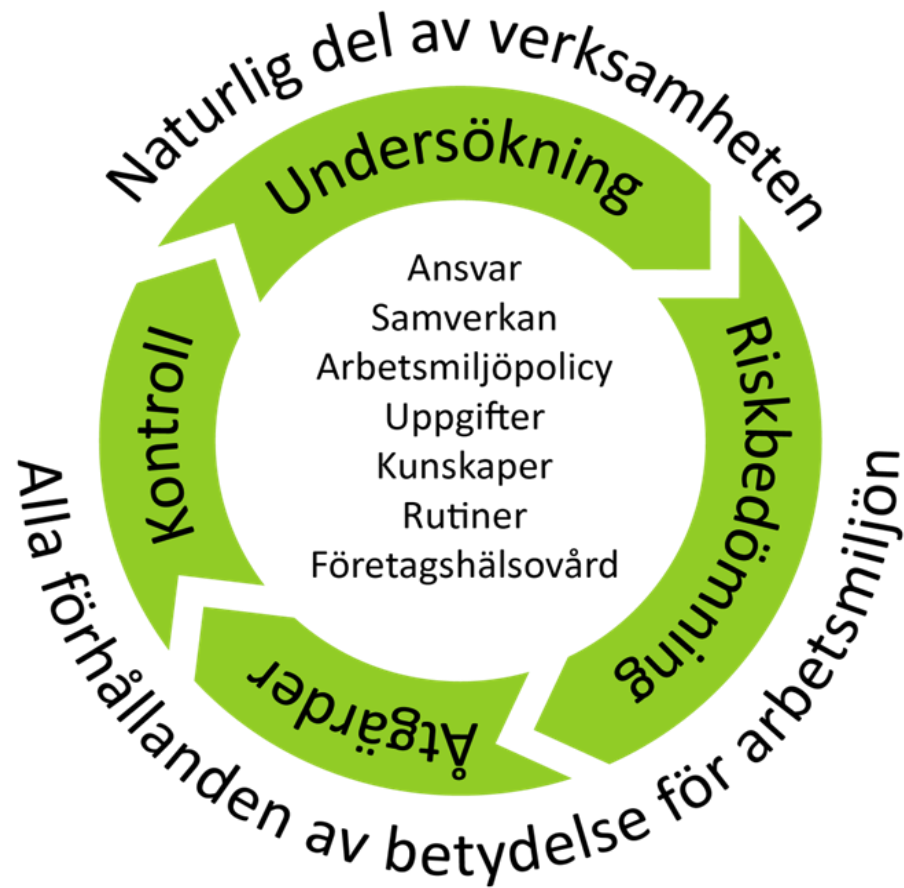
- i praktiken avsteg på rutinmässig grund
- brister i uppföljning

Kunskapsstyrning för att stödja det systematiska arbetsmiljöarbete

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Kunskapsstyrning: att styra lärandet
för att stödja organisationens mål

Fyra avgörande processer

- Paketering – vilka former?
 - berättelse/instruktion/övning/film/webb/
- Förädling – hitta det väsentliga, kvalitetsgranskning
- Spridningsmetodik – vilka behöver veta och när och vad, och vilken paketering
- Uppföljning och utvärdering

Goda förutsättningar för kunskapsstyrning för systematiskt arbetsmiljöarbete

Människor

- Vilja att lära, vilja att förbättra sig, vilja göra skillnad, tid/plats för att öva

Teknik

- Teknik på väg för att sprida lägesbild, stöd för riskbedömning, dokumentera

Processer

- Finns: arbetsmiljöarbete, följa upp insats/övning, styra övning/utbildning, definiera mål/förmåga

Hur bör kunskapsstyrningen utformas för att stödja arbetsmiljöarbetet?

Hur stöds olika roller?

- Lag/SL, IL, utredare, arbetsmiljösamordnare, räddningschef, utbildningsansvariga, skyddsombud, parterna

Former för stöd

- Utbildning, rollbeskrivningar, verktyg för urval, arenor för diskussion, it-stöd?

Vilka delar stöder organisatoriskt lärande?

Lärande från insats

- Händelserapporter
- Insatsutvärdering
- Avvikelserapporter
- Olycksutredning
- Historieberättande

Lärande för insats

- Utbildning/övning
- Insatsövningar
- Scenarioövningar
- Omvärldsbevakning
- Riskanalys

Hur länkas dessa delar?

- Hur kvalitetssäkras händelserapporter? Så att mottagaren får rätt information
- Hur omvandlas information från insats till övning och utbildning?
- Hur utvärderas utbildning och övning om den ger avsedd effekt?

Kvalitetssäkra information – från intervjuer

Bristande återkoppling

- *Befäl som alltid avslutade sin insatsrapport med ”tror du på jultomten?”*

Återkoppling ger bättre händelserapporter över tid

- *Personlig feedback på specifika händelser... som en dödsolycka: ”men du har inte ens skrivit vad det var som hände”.*

Granskning och sammanställning av händelserapporter

- *Kopplar till förebyggande? Rätt kategori olycka? Återkommande problem?*

Förädla och omvandla information

- After Action Review
- Roller och processer för systematisk kunskapsinhämtning – mottagare
- Kvalitetssäkra taktik och metod genom grupper av specialister
- Koppla taktik och metodutveckling till förmågebeskrivning och arbetsmiljömål

Kontinuerlig uppföljning

- Förmågebeskrivningar som bryts ner
- Definiera kunskapskrav
- Insatsövningar för att testa
 - - grupper/individers förmåga
 - - organisationens förmåga

Frågor?

Tack för uppmärksamheten!

Johan M. Sanne, Tel 010-788 6659

johan.sanne@ivl.se

Göran Melin, Tel 036-10 56 69

goran.melin@jonkoping.se

